

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan tarkistettavaksi vesivoiman ja vesivoimalaitosten verotusarvon määräytymisperusteita. Vapaana virtaavan kosken vesivoiman verottamisesta ehdotetaan luovuttavaksi. Vesivoimalaitosten rakenteiden ja altaiden verotus ehdotetaan yhtenäistettäväksi säätämällä jälleenhankinta-arvot ikälennuksineen verotuksen perusteeksi. Rakenteista ja altaista myönnettävä

ikäalennus olisi 1 prosentti vuodessa. Käytössä olevien rakenteiden ja altaiden arvoksi katsottaisiin kuitenkin vähintään 40 prosenttia jälleenhankinta-arvosta. Ehdotukset vaikuttaisivat lähinnä voimalaitosten kiinteistöäyryjä lisäävästi. Ehdotettuja säännöksiä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1986 toimitettavassa verotuksessa.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Kosken käypä arvo

Tulo- ja varallisuusverolain (1043/74) 45 §:n 4 momentin mukaan maatalaan kuuluvan kosken tai koskiosuuden käypä arvo lisätään tilan arvoon sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää. Tämän säännöksen nojalla valtiovarainministeriö antaa vuosittain päätöksen maatalaan kuuluvien eräiden etuuksien arvon perusteista. Päätöksessä on määräykset myös kosken käyvän arvon määrittämisestä. Käypä arvo määrätään kosken vesivoiman perusteella. Vesivoiman arvo määrätään samojen perusteiden mukaan sekä rakentamattomissa että rakennetuissa koskissa. Vesivoiman arvon laskemisperusteena pidetään kosken keskivirtaamalla laskettua tehoa kilowateissa. Kosken tehon määrään vaikuttavat sen putouskorkeus ja virtaama.

Vuodelta 1983 toimitettavassa verotuksessa noudatettavia perusteita koskevaa valtiovarainministeriön päätöstä varten antamassaan lausunnos-

sa kauppa- ja teollisuusministeriö ehdotti harkittavaksi mahdollisuutta luopua kokonaan kosken vesivoiman verottamisesta tai, jollei se ole mahdollista, ainakin rakentamattoman kosken vesivoiman verottamisesta. Myös vesivoiman verotustoimikunta ehdotti mietinnössään (komiteanmietintö 1983:71), että rakentamattomien koskien verottamisesta luovuttaisiin kokonaan.

Vesivoiman verotustoimikunnan ehdotus rakennetun kosken verottamiseksi oli melko monimutkainen kaava, jolla olisi korvattu nykyinen kosken verotus. Ehdotusta on useissa lausunnoissa kuitenkin pidetty epätarkoituksenmukaisena.

Toimikunnan ehdottama menettely aiheuttaisi verotuksessa suuria vaihteluja sen mukaan, onko vuosi sateinen vai kuiva. Vapaana virtaavia koskia ei enää juurikaan rakenneta muun muassa ympäristönsuojelullisista syistä. Tämän vuoksi ehdotetaan rakentamattomien koskien vesivoiman verottamisesta luovuttavaksi kokonaan. Tulo- ja varallisuusverolain 41 §:ään ehdotetaan tämän mukaisesti lisättäväksi uusi 11 kohta, jonka mukaan veronalaisia varoja ei ole oikeus vesivoimaan koskessa, joka ei ole rakennettu tai rakenteilla.

Rakennetun kosken vesivoiman arvon saattamiseksi käypää arvoa vastaavalle tasolle ehdotetaan nykyisen laskentakaavan mukaisesta arvosta luovuttavaksi. Rakennettujen tai rakenteilla olevien koskien verotusarvojen määrittämistä varten verohallitus yleisenä verotustointa johtavana ja valvovana viranomaisena antaisi ohjeet vesivoiman arvostamisesta. Rakennettujen koskien verotusarvot laskettaisiin valtion teknillisessä tutkimuskeskuksessa. Järjestelmä olisi keskitetty ja lisäksi tältä osin verotuksen yhtenäisyyttä. Tätä tutkimusta varten on verohallitukselle jo vuoden 1985 tulo- ja menoarviossa myönnetty määräraha. Tutkimuksen tultua valmiiksi olisi verotusarvojen ajan tasalla pitämisestä huolehdittava tarvittavin selvityksin.

Edellä esitetyn menettelyn toteuttamiseksi ehdotetaan tulo- ja varallisuusverolain 40 §:ään lisättäväksi uusi 4 kohta, jonka mukaan veronalaisia varoja on oikeus rakennetun tai rakenteilla olevan kosken vesivoimaan. Lain 45 §:n 4 momentista ehdotetaan jätettäväksi pois maininta kosken tai koskiosuuden käyvän arvon lisäämisestä maatalan arvoon. Samalla ehdotetaan maatalaan kuuluvien eräiden etuuskien arvon perusteista annetun valtiovarainministeriön päätöksen (884/84) 2 §:ään sisältyvä säännös kiven-, soran-, saven- ja turpeenottoaikojen sekä muun vesialueen kuin kosken arvostamisesta siirrettäväksi tulo- ja varallisuusverolain 45 §:n 4 momenttiin ilman vesialueita koskevaa mainintaa. Säännöksen mukaan nämä etuudet arvostettaisiin samalla tavalla kuin nykyisinkin eli siihen pääoma-arvoon, joka niillä on puhtaan tulon, todennäköisen kestoajan ja 8 prosentin korkokannan mukaan verovuoden päättyessä. Näin ollen ei olisi enää tarpeellista vuosittain antaa valtiovarainministeriön päätöstä maatalaan kuuluvien eräiden etuuskien arvon perusteista, koska arvostamista koskevat säännökset sisältyisivät lakiin.

1.2. Vesivoimalaitosten verotusarvojen tarkistaminen

Vesivoimalaitosten sekä maapohjan että rakennusten ja rakennelmien arvostus on käytännössä ollut epäyhtenäistä. Vesivoimalaitoksen maapohja on tonttimaata, jolloin sen verotusarvo on voinut olla lähes 10 markkaa neliömetri. Eräissä tapauksissa maapohjaa on pidetty kuitenkin joutomaana, jolloin verotusarvoa ei ole edes vahvistettu. Rakennusten ja rakennelmien verotusarvojen perustana olevat jälleenhankinta-arvot on

eräissä tapauksissa vahvistettu soveltaen rakennusten jälleenhankinta-arvon perusteista annetun valtiovarainministeriön päätöksen (982/84) 19 §:ssä tarkoitettujen teollisuusrakennusten arvostamisessa noudatettavaa tilavuuden perusteella laskettua arvoa. Toisissa tapauksissa taas rakennuksiin on sovellettu valtiovarainministeriön päätöksen 21 §:ssä tarkoitettua rakennuskustannuksiin perustuvaa jälleenhankinta-arvoa. Tulo- ja varallisuusverolain 46 §:ssä olevat ikäalennukset ovat olleet joko 4 prosenttia, jos rakennusta on pidetty voima-asemana, tai 10 prosenttia, jos sen on katsottu olevan muu rakennelma.

Verotuksen yhdenmukaisuusnäkökohdat huomioon ottaen ei voida pitää kohtuullisena, että vesivoimalaitoksia arvostetaan verotuksessa eri osissa maata eri tavalla. Tämän vuoksi ehdotetaan, että vesivoimalaitokset kaikissa tapauksissa arvostettaisiin samojen perusteiden mukaan. Myös vesivoiman verotustoimikunta asetettiin tälle kannalle.

Rakennusten arvostuksessa tulisi ottaa huomioon vesivoimalaitosten tekniset, muista teollisuusrakennuksista poikkeavat erityispiirteet. Myös vesivoimalaitosten keskimääräistä pidempi taloudellinen käyttöikä, joka asiantuntijoiden mukaan on vähintään 60 vuotta, pitäisi ottaa arvostuksessa huomioon. Vähimmäisarvoa, joka nykyisin on 10 prosenttia, pitäisi myös korottaa.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan tulo- ja varallisuusverolain 46 §:n 3 momentti muutettavaksi lisäämällä siihen uusi kohta, jonka mukaan vesivoimalaitokseen kuuluvan rakennuksen, padon, altaan ja muun rakennelman ikäalennus on 1 prosentti. Samalla ehdotetaan säännökseen eräitä kielellisiä muutoksia. Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös vesivoimalaitoksen rakenteiden vähimmäisarvosta. Säännöksen mukaan käytössä olevaan vesivoimalaitokseen kuuluvan rakennuksen, padon, altaan ja muun rakennelman arvoksi katsotaan kuitenkin vähintään 40 prosenttia niiden jälleenhankinta-arvosta. Ehdotetut muutokset edellyttävät, että rakennusten jälleenhankinta-arvon perusteista annettuun valtiovarainministeriön päätökseen lisätään vesivoimalaitoksia koskeva määräys, jonka mukaan niiden rakennusten ja altaiden jälleenhankinta-arvo olisi aina 70 prosenttia vastaavan uuden rakenteen rakennuskustannuksista. Näiden ehdotusten mukaan olisi laitos vähimmäisarvossaan 60 vuoden kuluttua käyttöönnotosta.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Vesivoimayhtiöt ovat varallisuusverosta vapaita tulo- ja varallisuusverolain 14 §:n nojalla, joten verotusarvojen korotuksella on vain välillinen ja vähäinen vaikutus valtion verotuloihin. Näiden verovelvollisten kunnallisverotus toimitetaan lähes poikkeuksetta harkintaverotuksin. Harkintaverotuksen tason ja kuntien välisen äyrimäärän jakoperusteiden yhtenäistämiseksi verohallitus on antanut ohjeita, joita se tarvittaessa tarkistaa. Rakennettujen ja rakenteilla olevien koskien vesivoiman arvon ja vesivoimalaitosten rakennusten sekä rakennelmien verotusarvojen määräytymistä koskevat muutokset lisääisivät vesivoimalaitosten sijaintikuntien saamia kiinteistöäyryjä, eräissä kunnissa melko huomattavastikin.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan saatettavaksi voimaan heti, kun eduskunta on sen hyväksynyt. Sitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1986 toimitettavassa verotuksessa.

4. Säättämisjärjestys

Koska ehdotetut muutokset korottavat vesivoimalaitosten vesivoiman ja rakenteiden verotusarvoja, olisi lakiehdotus käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n mukaisessa uutta tai lisättyä veroa koskevassa säättämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun tulo- ja varallisuusverolain (1043/74) 40 §:n 2 ja 3 kohta, 41 §:n 9 ja 10 kohta, 45 §:n 4 momentti ja 46 §:n 3 ja 4 momentti sekä

lisätään 40 §:ään uusi 4 kohta ja 41 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 25 päivänä heinäkuuta 1975, 23 päivänä joulukuuta 1981 ja 3 päivänä joulukuuta 1982 annetuilla laeilla (607/75, 1006/81 ja 870/82), uusi 11 kohta seuraavasti:

40 §

Veronalaisia varoja ovat muun ohessa:

2) oikeus elinkorkoon ja eläkkeeseen sekä oikeus kiinteistön tuottoon ja muuhun sellaiseen etuuteen, jos oikeus on tarkoitettu olemaan voimassa oikeutetun elinajan tai määräajan, josta verovuoden päättyessä on jäljellä vähintään viisi vuotta, siltä osin kuin oikeuden vuosituotto ylittää 500 markkaa;

3) erikseen luovutettavissa olevat vastiketta vastaan hankitut aineettomat oikeudet, kuten patenttioikeus sekä oikeus kirjalliseen tai taiteelliseen teokseen, valokuvaan ja tavaramerkkiin; sekä

4) oikeus rakennetun tai rakenteilla olevan kosken vesivoimaan.

41 §

Veronalaisia varoja eivät ole:

9) uittoyhdistyksen uittoväylään kuuluvat kiinteät laitteet ja johtopuomit sekä uittosäännöissä määrätyt muut rakenteet ja laitteet;

10) verovelvollisen maataloustuotantoaan varten pitämät kotieläimet ja hänen harjoittamastaan maataloudesta saamat tuotteet sekä sitä varten hankitut siemenet, lannoitteet, väkirehut

ja muut sellaiset tarvikkeet, niin myös verovelvollisen porotaloutta varten pitämät porot; eikä

11) oikeus vesivoimaan sellaisessa koskessa, joka ei ole rakennettu tai rakenteilla.

45 §

Maatilaan kuuluvan sellaisen rakennusmaa-alueen lisäarvo, jolle on vahvistettu asema- tai rakennuskaava taikka josta verovelvollinen on myynyt ja voi edelleenkin myydä maata rakennustarkoituksiin, lisätään tilan arvoon sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää. Maatilaan kuuluva kiven-, soran-, saven- ja turpeenottoaika tai muu etuus, jota käytetään muuhun kuin maatilatalouden omiin tarpeisiin, arvostetaan siihen pääoma-arvoon, joka sillä laskettuna etuudesta saatavan puhtaan tulon, etuuden todennäköisen kestoajan ja 8 prosentin korkokannan mukaan on verovuoden päättyessä.

46 §

Rakennuksen, rakennelman ja vesivoimalaitoksen arvoksi katsotaan, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, rakennuksen, rakennelman ja vesivoimalaitoksen jälleehan-

kinta-arvo vähennettynä seuraavilla vuotuisilla ikälennuksilla:

1) asuin-, toimisto- ja muu niihin verrattava rakennus:

a) puinen 2,5 %; ja

b) kivinen 2 %;

2) myymälä-, varasto-, tehdas-, työpaja-, talous- ja muu niihin verrattava rakennus sekä muu kuin vesivoimalaitokseen kuuluva voima-asema:

a) puinen 5 %; ja

b) kivinen 4 %;

3) varasto- ja muu rakennelma 10 %; sekä

4) vesivoimalaitokseen kuuluva rakennus, pato, allas ja muu rakennelma 1 %.

Jos rakennus tai rakennelma on vaurioitunut tai muutoin menettänyt arvoaan enemmän kuin ikälennukset edellyttävät, on jälleenhankinta-

arvoa vähennettävä arvon alenemista vastaavalla määrällä. Jos rakennuksessa tai rakennelmassa on sen valmistumisen jälkeen suoritettu perusparannuksia tai huomattavia kunnossapitotöitä, on ikälennusta harkinnan mukaan alennettava. Käytössä olevan rakennuksen tai rakennelman arvoksi katsotaan kuitenkin vähintään 10 prosenttia rakennuksen tai rakennelman jälleenhankinta-arvosta. Käytössä olevaan vesivoimalaitokseen kuuluvan rakennuksen, padon, altaan ja muun rakennelman arvoksi katsotaan kuitenkin vähintään 40 prosenttia niiden jälleenhankinta-arvosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 . Sitä sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1986 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 1985

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri Pekka Vennamo

Laki

tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun tulo- ja varallisuusverolain (1043/74) 40 §:n 2 ja 3 kohta, 41 §:n 9 ja 10 kohta, 45 §:n 4 momentti ja 46 §:n 3 ja 4 momentti sekä

lisätään 40 §:ään uusi 4 kohta ja 41 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 25 päivänä heinäkuuta 1975, 23 päivänä joulukuuta 1981 ja 3 päivänä joulukuuta 1982 annetuilla laeilla (607/75, 1006/81 ja 870/82), uusi 11 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

40 §

Veronalaisia varoja ovat muun ohessa:

2) oikeus elinkorkoon ja eläkkeeseen sekä oikeus kiinteistön tuottoon ja muuhun sellaiseen etuuteen, jos oikeus on tarkoitettu olemaan voimassa oikeutetun elinajan tai määräajan, josta verovuoden päättyessä on jäljellä vähintään viisi vuotta, siltä osin kuin oikeuden vuosituotto ylittää 500 markkaa; *sekä*

3) erikseen luovutettavissa olevat vastiketta vastaan hankitut aineettomat oikeudet, kuten patenttioikeus sekä oikeus kirjalliseen tai taiteelliseen teokseen, valokuvaan ja tavaramerkkiin.

2) oikeus elinkorkoon ja eläkkeeseen sekä oikeus kiinteistön tuottoon ja muuhun sellaiseen etuuteen, jos oikeus on tarkoitettu olemaan voimassa oikeutetun elinajan tai määräajan, josta verovuoden päättyessä on jäljellä vähintään viisi vuotta, siltä osin kuin oikeuden vuosituotto ylittää 500 markkaa;

3) erikseen luovutettavissa olevat vastiketta vastaan hankitut aineettomat oikeudet, kuten patenttioikeus sekä oikeus kirjalliseen tai taiteelliseen teokseen, valokuvaan ja tavaramerkkiin; *sekä*

4) *oikeus rakennetun tai rakenteilla olevan kosken vesivoimaan.*

41 §

Veronalaisia varoja eivät ole:

9) uittoyhdistyksen uittoväylään kuuluvat kiinteät laitteet ja johtopuomit sekä uittosäännöissä määrätyt rakenteet ja laitteet; *eivätkä*

10) verovelvollisen maataloustuotantoaan varten pitämät kotieläimet ja hänen harjoittamastaan maataloudesta saamat tuotteet sekä sitä varten hankitut siemenet, lannoitteet, väkirehut ja muut sellaiset tarvikkeet, niin myös verovelvollisen porotaloutta varten pitämät porot.

9) uittoyhdistyksen uittoväylään kuuluvat kiinteät laitteet ja johtopuomit sekä uittosäännöissä määrätyt muut rakenteet ja laitteet;

10) verovelvollisen maataloustuotantoaan varten pitämät kotieläimet ja hänen harjoittamastaan maataloudesta saamat tuotteet sekä sitä varten hankitut siemenet, lannoitteet, väkirehut ja muut sellaiset tarvikkeet, niin myös verovelvollisen porotaloutta varten pitämät porot; *eikä*

11) *oikeus vesivoimaan sellaisessa koskessa, joka ei ole rakennettu tai rakenteilla.*

45 §

Maatilaan kuuluvan *kosken tai koskiosuuden, kiven- ja soranottoaikan ja muun sellaisen etuuden käypä arvo* sekä sellaisen rakennusmaa-alue-

Maatilaan kuuluvan sellaisen rakennusmaa-alueen lisäarvo, jolle on vahvistettu asema- tai rakennuskaava taikka josta verovelvollinen on

Voimassa oleva laki

een, jolle on vahvistettu asema- tai rakennuskäyttötaikka josta verovelvollinen on myynyt ja voi edelleenkin myydä maata rakennustarkoituksiin, lisäarvo lisätään sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, tilan arvoon.

Ehdotus

myynyt ja voi edelleenkin myydä maata rakennustarkoituksiin, lisätään tilan arvoon sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää. *Maatilaan kuuluva kiven-, soran-, saven- ja turpeenottoaika tai muu etuus, jota käytetään muuhun kuin maatilatalouden omiin tarpeisiin, arvostetaan siihen pääoma-arvoon, joka sillä laskettuna etuudesta saatavan puhtaan tulon, etuuden todennäköisen kestoajan ja 8 prosentin korkokannan mukaan on verovuoden päättyessä.*

46 §

Rakennuksen ja rakennelman arvoksi katsotaan, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, rakennuksen ja rakennelman jälleenhankinta-arvo vähennettynä seuraavilla vuotuisilla ikäalennuksilla:

1) asuin-, toimisto- ja muu niihin verrattava rakennus:

puinen	2,5 %
kivinen	2 %

2) myymälä-, varasto-, tehdas-, työpaja-, talous-, voima-asema ja muu niihin verrattava rakennus:

puinen	5 %
kivinen	4 %

3) varasto- ja muu rakennelma 10 %.

Jos rakennus tai rakennelma on vaurioitunut tai muutoin menettänyt arvoaan enemmän kuin ikäalennukset edellyttävät, on jälleenhankinta-arvoa vähennettävä arvon alenemista vastaavalla määrällä. Jos rakennuksessa tai rakennelmassa on sen valmistumisen jälkeen suoritettu peruseräkorjauksia tai huomattavia kunnossapitotöitä, on ikäalennusta harkinnan mukaan alennettava. Käytössä olevan rakennuksen ja rakennelman arvoksi katsotaan kuitenkin vähintään 10 prosenttia rakennuksen tai rakennelman jälleenhankinta-arvosta.

Rakennuksen, rakennelman ja vesivoimalaitoksen arvoksi katsotaan, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, rakennuksen, rakennelman ja vesivoimalaitoksen jälleenhankinta-arvo vähennettynä seuraavilla vuotuisilla ikäalennuksilla:

1) asuin-, toimisto- ja muu niihin verrattava rakennus:

a) puinen 2,5 %; ja
b) kivinen 2 %;

2) myymälä-, varasto-, tehdas-, työpaja-, talous- ja muu niihin verrattava rakennus sekä muu kuin vesivoimalaitokseen kuuluva voima-asema:

a) puinen 5 %; ja
b) kivinen 4 %;

3) varasto- ja muu rakennelma 10 %; sekä
4) vesivoimalaitokseen kuuluva rakennus, pado, allas ja muu rakennelma 1 %.

Jos rakennus tai rakennelma on vaurioitunut tai muutoin menettänyt arvoaan enemmän kuin ikäalennukset edellyttävät, on jälleenhankinta-arvoa vähennettävä arvon alenemista vastaavalla määrällä. Jos rakennuksessa tai rakennelmassa on sen valmistumisen jälkeen suoritettu peruseräkorjauksia tai huomattavia kunnossapitotöitä, on ikäalennusta harkinnan mukaan alennettava. Käytössä olevan rakennuksen tai rakennelman arvoksi katsotaan kuitenkin vähintään 10 prosenttia rakennuksen tai rakennelman jälleenhankinta-arvosta. Käytössä olevaan vesivoimalaitokseen kuuluvan rakennuksen, padon, altaan ja muun rakennelman arvoksi katsotaan kuitenkin vähintään 40 prosenttia niiden jälleenhankinta-arvosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 . Sitä sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1986 toimitettavassa verotuksessa.

